

Nr. 60

Din 19 mai 2021

**Agenției Naționale pentru Reglementare
în Energetică a Republicii Moldova**

Ref: *Legea 129/2021 pentru modificarea Legii nr.461/2001 privind piața produselor petroliere*

Stimați Domni / Doamne,

Companiile – membre ale Asociației Investitorilor Străini (FIA Moldova) Vă salută și exprimă înaltele sale considerațiuni.

Prin prezenta adresare, dorim să aducem atenției Dumnevoastră poziția FIA Moldova referitor la Legea nr. 129/2021, pentru modificarea Legii nr.461/2001 privind piața produselor petroliere (PPP), dar și să ne exprimăm deschiderea pentru un dialog deschis și constructiv întru implementarea prezentei Legi.

Astfel, venim către Dumnevoastră cu următoarele argumente justificative ce ar demonstra unele rezerve și incertitudini față de Legea nr. 129, și anume:

I. Legea nr. 129/2021 nu include toți factorii decisivi pentru formarea unui preț corespunzător la produsele petroliere principale (în continuare "PPP") și gazul petrolier lichefiat (în continuare "GPL").

Proiectul reintroduce, însă total neoportun situației reale din piață, conceptul plafonării prețurilor pentru PPP și GPL. Adică, parțial prevederile cadrului legal aplicabil până la intrarea în vigoare a Legii nr. 302/2018.

În contextul celor relatate în Lege, companiile petroliere țin să sublinieze că Legea nu reflectă toți factorii care în mod practic ar trebui să determine prețul de vânzare cu amănuntul a PPP și GPL. În mod concret, constatăm lipsa următoarelor reglementări esențiale:

- (i) **Prețurile maxime de comercializare cu amănuntul a PPP nu pot fi determinate separat pentru fiecare lot de produs importat**, întrucât companiile petroliere vor fi nevoite să calculeze un preț maxim de fiecare dată când efectuează orice procedură de import al PPP, indiferent de cantitatea acesteia.
  - În practică, companiile petroliere principale efectuează pe lună cca o sută de intrări respective pentru fiecare tip de carburant în parte, adică cca 400 de intrări per total per lună, ceea ce este imposibil de implementat în practică).

Mai mult ca atât, metoda de evidență a stocurilor pentru fiecare lot separat, conform Legii 129/2021, ar contravine atât standardului național contabil, cât și al celui internațional (pentru companiile care țin evidența contabilă și întocmesc situații financiare conform SIRF) "Stocuri", întrucât potrivit standardelor

nominalizate, evidența stocurilor de PPP și GPL se efectuează conform metodei costului mediu ponderat, și nu pe loturi distincte.

Consecințe: În caz de implementare, companiile petroliere vor fi în imposibilitate de a implementa o asemenea metodologie, de a respecta Standardele Naționale de Contabilitate "Stocuri" (întrucât, potrivit standardului nominalizat, evidența stocurilor de PPP și GPL se efectuează conform metodei costului mediu ponderat, și nu pe loturi distincte), ceea ce va duce la diminuarea activității în Republica Moldova. În ceea ce ține de importul PPP (în general), odată ce Metodologia va fi aplicată conform Legii nr. 129, importul PPP va scădea considerabil, punând siguranța petrolieră a Republicii Moldova în pericol de insuficiență a PPP.

(ii) **Formarea prețurilor de către agenții economici**

Conform Legii nr. 129/2021, în mod practic, prețurile urmează a fi stabilite de către agenții economici, pe baza Normelor generale de calcul și aplicare a produselor petroliere principale. Aici intervin mai multe incertitudini și aspecte operaționale:

- **Conform Legii nr. 129/2021, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) nu va avea dreptul să dispună prețuri plafonate maxime** pentru produsele petroliere la nivel de industrie, deoarece fiecare companie petrolieră urmează să își calculeze independent și prețurile maxime pe baza Normelor din Anexa 2.
- Nu se menționează cum exact se vor implementa aceste Norme (ținând cont de multitudinea de factori restrictivi) și cât de des vor avea loc schimbările de prețuri, astfel încât să se respecte prevederile din Articolul 4 "Formarea prețurilor la produsele petroliere".
- Companiile petroliere ce nu sunt importatori, nu vor putea aplica Normele generale de calcul și aplicare a prețurilor pentru produsele comercializate din Anexa 2, deoarece în relațiile comerciale cu importatorii, **aceste companii nu folosesc cotațiile Platts**, ci un preț final la comercializarea cu ridicata.
- Multe **companii petroliere mici din piață nu au acces la informația despre cotațiile Platts**, costul pentru primirea raportului zilnic fiind unul enorm, ce va impacta negativ situația financiară a respectivelor companii.
- În Lege, sunt mai multe descrieri eronate a componentelor din formula de calcul a stabilirii prețurilor, ce nu pot fi implementate și urmează a fi schimbate (ex: la CV lei/USD, la densitate litri/tona)

(iii) Articolul 4, Legea 129/2021, stabilește cotațiile Platts ca norme generale de calcul și aplicare a prețului pentru GPL, cotații ce nu sunt relevante pentru GPL și se aplică în realitate doar la produsele petroliere. Pentru GPL, în general, se folosește o altă modalitate de stabilire a prețurilor, ce ia în considerare cotații relevante, ca și exemplu Argus DAF Ukraine (hotarul de est al Ucrainei) sau Argus RBS (România, Bulgaria, Serbia).

Mai mult decât atât, în perioada aprilie - septembrie a fiecărui an se constată un deficit al gazului lichefiat, astfel, pentru asigurarea cantităților necesare în RM, acest produs se achiziționează din Federația Rusă, care vinde gazul lichefiat la prețuri fixe, neutilizând cotațiile.

În contextul celor expuse mai sus, cu scopul îmbunătățirii cadrului legal de activitate al operatorilor pe piața produselor petroliere a RM, solicităm respectuos **exceptarea** aplicării Legii nr. 129/2021 la formarea prețurilor la gaze lichefiate.

(iv) Marja comercială (în continuare "MC") conform Legii trebuie concretizată. Or, Legea prevede că MC include cheltuieli de transportare și asigurare până la teritoriul Republicii Moldova (inclusiv marja rafinării), cheltuieli de manipulare și depozitare, alte cheltuieli aferente vânzării cu amănuntul, precum și profitul.

Consecințe: În cazul în care marja comercială specifică nu acoperă costurile companiilor petroliere, acestea vor fi nevoite să suporte pierderi financiare considerabile, întrucât o parte din cheltuielile suportate în prezent de către companiile petroliere la comercializarea cu amănuntul a PPP și a GPL vor rămâne neacoperite de marja comercială specifică stabilită.

Reintroducerea marjei comerciale specifice va genera dificultăți în acumularea fondurilor pentru efectuarea investițiilor pentru menținerea stațiilor de alimentare cu combustibil și bazelor petroliere în starea tehnică convenită și sporește riscul de nerecuperare a investițiilor efectuate de către investitorii străini și deci va prejudicia direct activitatea lor în Republica Moldova, încălcând tratatele de promovare și protejare a investițiilor străine, semnate între Guvernul RM și Guvernele altor țări.

Totodată, trebuie de menționat faptul că cotațiile la țiței, cât și cotațiile Platts la produse petroliere pe piețele internaționale sunt influențate de mai mulți factori și au o tendință caracteristică de a crește lent cu scădere ulterioară bruscă. Astfel, datele statistice arată că pentru perioada 1 iunie 2016 – 1 iulie 2018 prețurile la produsele petroliere afișate la benzinării, publicate la fiecare 2 săptămîni de ANRE, au fost majorate de 64 de ori și micșorate de 45 de ori. De reamintit faptul că în anul 2018 cînd prețurile la produsele petroliere și gazul lichefiat au început să crească, Ministerul Economiei și Infrastructurii a atacat în judecată deciziile ANRE și a „înghețat” pentru o perioadă de 9 luni prețurile de comercializare, astfel lăsînd companiile petroliere sub pragul de rentabilitate.

Atragem atenția Dumneavoastră și asupra faptului că marja comercială specifică, calculată în 2016 nu conține rezerve de investire și profitabilitate, fapt care nu va permite efectuarea investițiilor capitale și celor necesare pentru menținerea activelor existente în stare corespunzătoare, precum și va afecta negativ posibilitatea întreprinderilor de a păstra stocurile de rezervă pentru asigurarea securității energetice a RM.

(v) Legea 129/2021 nu menționează includerea altor indicatori economici ce au o influență majoră asupra prețului de comercializare cu amănuntul a PPP și care, în opinia companiilor petroliere, trebuie a fi incluși în MC în momentul stabilirii metodologiei de către ANRE, și anume:

- reduceri comerciale oferite cumpărătorilor de PPP (inclusiv instituțiilor și întreprinderilor de stat în cadrul procedurilor de achiziții publice – bani publici, care, în ultima instanță, sunt economisiți din contul companiilor petroliere);
- prețul stocurilor de PPP păstrat în depozitele petroliere;
- închiderea periodică a rafinăriilor furnizoare de PPP;

- creșterea anuală a salariilor și fondurilor de asigurări medicale și sociale de stat (astfel, formarea MC în baza fondurilor de salarizare din anul precedent la stabilirea MC pentru anul curent ar fi economic inechitabilă);
- problema monopolizării pieței de prestare a serviciilor privind inspectarea PPP;
- datorii;
- problema majorării periodice a taxelor locale, conform legislației aplicate.

Consecințe: *Pierderile financiare ale companiilor petroliere vor genera creșterea ratei de șomaj (în special în raioanele vulnerabile din această țară); reducerea încasărilor în bugetele de stat și locale, etc.*

(vi) Legea nr. 129/2021 nu include nici o reglementare în privința aplicării Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, întrucât potrivit art. 29 (3) din legea nominalizată, toți importatorii de PPP sunt obligați să achiziționeze, anual, de la producătorii locali și/sau din import, în funcție de opțiunea optimă din punct de vedere al costurilor, cantitățile de biocarburanți care urmează să fie utilizați în amestecul produselor petroliere principale, necesare pentru a respecta cotele minime anuale de biocarburanți, stabilite de către ANRE.

Consecințe: *a se vedea p.(v) de mai sus.*

(vii) Proiectul nu include nici o reglementare în privința aplicării HG nr. 587/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind controlul emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea și din distribuția benzinei de la terminale la stațiile de alimentare cu produse petroliere, implementarea căreia presupune cheltuieli suplimentare considerabile pentru companiile petroliere.

(viii) Legea 129/2021 nu conține vreun coeficient (rată) de multiplicare pentru produsul diesel calitate premium diferit versus cel de bază (motorina ≤ 10 ppm), și respectiv prevede un coeficient eronat pentru benzina calitate premium.

Produsele petroliere premium benzine și motorine, de calitate superioară, aditivate sau trecute printr-un proces adițional de mixare, nu vor fi luate în considerare la aplicabilitatea prezentei norme de calcul a prețului. Argumentele pentru exceptarea de la metoda de stabilire a prețului menționat constau în:

- Calitatea net superioară determinată prin indicatori diferiți și procese de producere diferite
  - Produsele sunt trecute printr-un proces adițional de aditivare, aditiv dezvoltat și creat de către companiile petroliere pentru a îmbunătăți performanțele produselor.
  - Nu sunt considerate produse de bază de strictă necesitate pentru economia țării și pentru populație, reprezentând circa 10% din vânzările totale ale produselor petroliere.
  - Costurile de achiziție direct de la rafinărie mult mai scumpe.
- a) pentru motorine de calitate tip Euro-5** (cu un procent de *filtrabilitate* mai mare, de asemenea *aditivată*, conform SM EN 590), producerea căreia prevede costuri mai ridicate decât pentru motorine listate în p.3 din Proiect.

Cu titlu subsidiar, ținem să menționăm că potrivit HG nr. 1116/2002 și nr. 476/2002, motorine >10ppm, și benzine >10ppm, indicate în Lege, nu sunt eligibile introducerii pe teritoriul Republicii Moldova, întrucât nu corespund standardelor SM EN 228 și SM EN 590, aplicabile la certificarea obligatorie a calității PPP.

Consecințe: În cazul omiterii acestui coeficient, motorinei de calitate tip Euro-5, îi va fi aplicat coeficientul de multiplicare 1, conform Legii. Astfel, companiile petroliere vor fi puse într-un dezavantaj economic, fiind nevoite să vândă un produs mai scump la un preț redus. Prin urmare, companiile petroliere vor fi nevoite să se abțină de la comercializarea motorinei respective, ceea ce într-un final va putea duce la dispariția acestui tip de PPP de pe piața Republicii Moldova.

(b) Rata de multiplicare de 1.03 pentru benzine cu cifra octanică de minimum 98 nu este una fezabilă, întrucât costurile de achiziție a acestuia depășesc semnificativ coeficientul 1.03 propus conform Legii. Altfel, companiile petroliere vor fi nevoite să se abțină de la comercializarea benzinei respective.

Consecințe: A se vedea p.(v) de mai sus.

II. Încadrarea Legii în cadrul legal existent. Lipsa previzibilității și transparenței decizionale.

Potrivit art.3 (4) Legea nr. 183/2012, pentru sectoarele economice în care concurența este restrânsă (nu este cazul) sau nu există (nu este cazul), precum și în împrejurări excepționale (cum ar fi: situațiile de criză, dezechilibrul major dintre cerere și ofertă) (nu este cazul), Guvernul este în drept să dispună și/sau să aplice măsuri cu caracter temporar pentru a împiedica sau chiar pentru a bloca creșterea excesivă a prețurilor. Aceste măsuri sunt adoptate prin hotărâre de Guvern pe o perioadă de 6 luni, care poate fi prelungită succesiv pentru perioade de cel mult 3 luni, atâta timp cât persistă împrejurările care au justificat hotărârea Guvernului.

Astfel, conchidem că pentru adoptarea Legii nu există premise, iar adoptarea acestuia va intra în contradicție cu cadrul legal existent.

Totodată, avînd aspirația de aderare la Uniunea Europeană, RM a ratificat Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană („Acord”) prin care (art. 346) se asumă să implementeze în legislația locală cele mai bune practici europene și să respecte prevederile acestui Acord. Adicional dorim să menționăm faptul că în nici o țară din Uniunea Europeană (cu excepția Croației, care a implementat și ulterior a anulat plafonarea prețurilor la produsele petroliere) nu sunt implementate prevederi legislative care introduc prețurile plafon la comercializarea produselor petroliere și a gazului lichefiat, acesta determinîndu-se doar prin cerere și ofertă.

De asemenea, în contextul Legii, companiile membre denotă faptul că în Republica Moldova cadrul legal în cauză este supus unor modificărilor similare frecvente. Astfel, spre exemplu, din anul 2008, metodologia formării și aplicării prețurilor la PPP (în continuare "Metodologia") a fost modificată de 3 ori (!). Și, de fiecare dată, mecanismul transpus prin intermediul modificărilor se constată a fi defectuos. De asemenea, un moment de subliniat este faptul că Legea 129/2021 este a 17-a modificare a Legii nr. 461/2001 în doar 10 ani!

În concluzie, ținem să afirmăm că implementarea Legii, în versiunea existentă, va avea un impact negativ asupra activității economice a companiilor petroliere, inclusiv importul PPP, va denatura mediul concurențial

pe piața internă a PPP, dar și va cauza înrăutățirea condițiilor de muncă, și, în consecință, poate duce la diminuarea activității de întreprinzător a companiilor petroliere în Republica Moldova. În ceea ce ține de importul PPP (în general), odată ce Legea va fi implementată, importul PPP va scădea considerabil, punând siguranța petrolieră a Republicii Moldova în pericol de insuficiență de PPP.

Într-un final, companiile petroliere își exprimă interesul și disponibilitatea de a fi implicate activ, inclusiv a acorda suportul (inclusiv cu implicarea experților & colegilor din grupurilor transnaționale), în procesul de elaborare și implementare a Metodologiei de calcul și aplicare a preturilor la produsele petroliere și a legislației secundare relevante.

În speranța că veți lua în considerare prezentele propunerile și comentarii, Vă mulțumim anticipat și reiterăm deschiderea pentru un dialog eficient.

Cu profund respect,

Ana Groza

Director Executiv

